

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHÒNG NGỪA CÁC TỘI XÂM HẠI TÌNH DỤC NGƯỜI DƯỚI 16 TUỔI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH TUYỀN QUANG

PHÙNG THANH THẢO*

Tóm tắt: Bài viết nhằm phân tích thực trạng, nguyên nhân và điều kiện của tình hình các tội xâm hại tình dục đối với trẻ người dưới 16 tuổi trong những năm vừa qua tại địa bàn tỉnh Tuyen Quang. Từ đó đề xuất những giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm tình dục trẻ em trên địa bàn tỉnh Tuyen Quang

Từ khoá: Xâm hại tình dục; trẻ em; người dưới 16 tuổi; phòng ngừa

Ngày nhận bài: 07/7/2024; Biên tập xong: 26/9/2024; Duyệt đăng: 28/10/2024

CIRCUMSTANCES AND SOLUTIONS TO PREVENT SEXUAL ABUSE OF PEOPLE UNDER 16 YEARS OLD IN TUYEN QUANG PROVINCE

Abstract: The article aims to analyze the circumstances, causes and conditions of the sexual abuse crimes against children under 16 years old in Tuyen Quang province in recent years. From there, propose solutions to enhance the efficiency of preventing sexual abuse crimes against children under 16 years old in Tuyen Quang province.

Keywords: Sexual abuse; children; people under 16 years old; prevent

Received: Jul 07th, 2024; **Editing completed:** Sep 26th, 2024; **Accepted for publication:** Oct 28th, 2024

1. Đặt vấn đề

Trẻ em là tương lai của bất kì quốc gia nào và luôn nhận được sự quan tâm đặc biệt từ gia đình, xã hội. Đảng và Nhà nước ta luôn chú trọng chăm sóc, giáo dục và bảo vệ thể hệ trẻ đã được quy định trong Hiến pháp nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam; Bộ luật Hình sự; Luật Bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em cũng như trong nhiều văn bản pháp quy khác nhằm tập trung vào việc thực hiện quyền trẻ em, bảo vệ, chăm sóc, tạo điều kiện cho trẻ em được sống trong môi trường an toàn và lành mạnh, được phát triển hài hòa, toàn diện. Những năm gần đây, tình trạng xâm hại tình dục trẻ em ngày càng xảy ra nhiều trên địa bàn cả nước và đem lại hậu quả nghiêm trọng. Tuyen Quang cũng là một trong những tỉnh xảy ra nhiều vụ xâm hại tình dục trẻ em với diễn biến phức tạp và gia tăng cả về số lượng lẫn mức độ ảnh hưởng tới trẻ em. Tội phạm xâm hại tình dục trẻ em

được quy định trong Bộ luật Hình sự năm 2015 sửa đổi, bổ sung năm 2017 gồm 05 điều luật, cụ thể: Điều 142 (Tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi); Điều 144 (Tội cưỡng dâm người từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi); Điều 145 (Tội giao cấu hoặc thực hiện hành vi quan hệ tình dục khác với người từ đủ 13 đến dưới 16 tuổi); Điều 146 (Tội dâm ô với người dưới 16 tuổi); Điều 147 (Tội sử dụng người dưới 16 tuổi vào mục đích khiêu dâm). Trong đó, người phạm tội hiếp dâm người dưới 16 tuổi và cưỡng dâm người từ đủ 13 tuổi đến dưới 16 tuổi có thể phải chịu mức án cao nhất là chung thân hoặc tử hình. Thông tin được Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đưa ra tại Hội nghị sơ kết, đánh giá tình hình triển khai Quyết định số 1863/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ ban hành Kế hoạch hành động quốc gia phòng, chống bạo lực, xâm

* Email: Thanhthao2191@gmail.com

Tiến sĩ, Khoa Tội phạm học & Điều tra tội phạm, Trường Đại học Kiểm sát Hà Nội

hại trẻ em giai đoạn 2020 - 2025 do Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội tổ chức sáng ngày 16/11/2023. Từ năm 2020 đến hết tháng 9/2023, cả nước phát hiện 7.483 vụ, 8.788 đối tượng, xâm hại 7.883 trẻ em, trong đó số vụ xâm hại tình dục trẻ em chiếm trên 80%. Tổng số vụ xâm hại đã đẩy lên hồi chuông cảnh báo về tình trạng xâm hại tình dục trẻ em trên cả nước¹.

Tuyên Quang là một tỉnh miền núi phía Bắc mà trong những năm gần đây, các vụ án về xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi đang gia tăng chính là hồi chuông báo động. Những vụ xâm phạm tình dục trẻ em đều để lại hậu quả rất nặng nề, không chỉ gây tổn thương về thể chất mà còn cả về mặt tâm lý, khiến các em luôn sống trong sự sợ hãi và ám ảnh; đồng thời rất khó hòa nhập lại với cộng đồng, gây trở ngại rất lớn cho quá trình xã hội hóa nhân cách của các em. Điều này cho thấy hoạt động phòng ngừa các tội xâm phạm tình dục trẻ em trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang thời gian qua còn có những khó khăn, vướng mắc nhất định. Do đó, việc nghiên cứu một cách toàn diện tình hình các tội xâm phạm tình dục trẻ em trên địa bàn Tuyên Quang, để tìm ra những nguyên nhân và điều kiện làm cho tình hình các tội này nảy sinh, gia tăng, diễn biến phức tạp trong những năm vừa qua, để từ đó đề xuất những giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm tình dục trẻ em trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang trong thời gian tới là một công việc có ý nghĩa cả trên phương diện lý luận và thực tiễn, nhằm giảm thiểu tình hình tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi trên địa bàn tỉnh.

2. Thực trạng tình hình các tội xâm

¹ Báo cáo 02/BC-LĐTĐTBXH năm 2024 sơ kết 03 năm triển khai thực hiện kế hoạch hành động quốc gia phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em giai đoạn 2020 - 2025.

hại tình dục người dưới 16 tuổi giai đoạn 2018 - 2023 và nửa đầu năm 2024 tại tỉnh Tuyên Quang

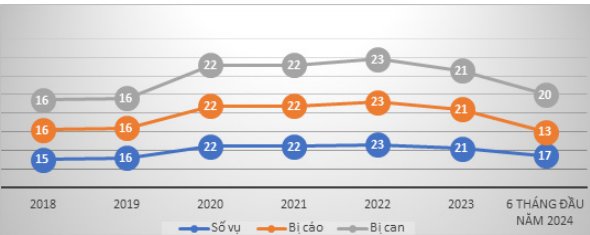
Bảng 1. Thực trạng tình hình các tội xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi

Thời gian	Tổng số vụ án	Tổng số bị can	Tổng số bị cáo
Năm 2018	15	16	16
Năm 2019	16	16	16
Năm 2020	22	22	22
Năm 2021	22	22	22
Năm 2022	23	23	23
Năm 2023	21	21	21
06 tháng đầu năm 2024	17	20	13 (còn 7 bị can trong giai đoạn điều tra truy tố)

(Nguồn: Phòng Thống kê tội phạm và công nghệ thông tin Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang)

Bảng thống kê trên phản ánh tình hình các vụ án xâm hại tình dục đối với người dưới 16 tuổi tại Tuyên Quang, từ năm 2018 đến 06 tháng đầu năm 2024. Qua bảng thống kê, có thể thấy số lượng vụ án và bị can tham gia vào các hành vi xâm hại tình dục có xu hướng tăng qua các năm, từ 15 vụ án với 16 bị cáo vào năm 2018, lên đến 23 vụ án với 23 bị cáo vào năm 2022, năm 2023 với 21 vụ với 21 bị cáo. Sự tăng trưởng này cho thấy mức độ nghiêm trọng của vấn đề xâm hại tình dục trẻ em đang có xu hướng gia tăng qua từng năm. Chỉ riêng trong 06 tháng đầu năm 2024, đã ghi nhận 17 vụ án với 20 bị can.

Biểu đồ 1. Diễn biến của tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang giai đoạn 2018 đến tháng 6/2024



Trong năm 2019, cả tổng số vụ án và tổng số bị can đều cho thấy sự giảm nhẹ

so với năm 2018, điều này có thể phản ánh hiệu quả của các biện pháp ngăn chặn và giáo dục được thực hiện trong cộng đồng. Tuy nhiên, tình hình đã thay đổi đáng kể vào năm 2020, tổng số vụ án tăng lên 146,7% so với năm gốc cùng với một sự gia tăng tương ứng về số bị can. Năm 2021 và 2022 tiếp tục chứng kiến sự biến động, với số vụ án năm 2021 giảm nhẹ so với năm 2020 nhưng vẫn cao so với năm 2018, trước khi tăng trở lại vào năm 2022, đạt mức cao nhất trong giai đoạn được xem xét. Năm 2023, số vụ án có giảm nhẹ xuống còn 21 vụ. Tuy nhiên, trong 06 tháng đầu năm 2024, số liệu thống kê cho thấy mới nửa đầu năm mà đã xảy ra 17 vụ án với 20 bị can, trong đó đã xét xử 13 vụ với 13 bị cáo (còn 07 bị can đang trong giai đoạn điều tra truy tố, chưa xét xử) cho thấy tình trạng đáng báo động về tỷ lệ tội phạm có chiều hướng tăng mạnh và diễn biến phức tạp.

Bảng 2. Cơ cấu các tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi từ năm 2018 đến 06 tháng đầu năm 2024

Tội	Số vụ	Tỉ lệ (%)
Hiếp dâm người dưới 16 tuổi	33	24,3
Tội giao cấu với người dưới 16 tuổi	88	64,7
Tội dâm ô với người dưới 16 tuổi	15	11,0
Tổng	136	100

(Nguồn: Phòng Thống kê tội phạm và công nghệ thông tin Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang)

Từ số liệu thống kê ở bảng 2, trong tổng số 136 vụ án được ghi nhận, có 33 vụ án về tội “Hiếp dâm người dưới 16 tuổi”, chiếm 24,3%; 88 vụ án về tội “Giao cấu với người dưới 16 tuổi”, chiếm tỷ lệ cao nhất là 64,7%; và 15 vụ án liên quan đến “Dâm ô với người dưới 16 tuổi”, chiếm 11%. Tội “Hiếp dâm người dưới 16 tuổi” (24,3%) và “Dâm ô với người dưới 16 tuổi” (11%) dù không chiếm tỷ lệ cao như tội giao

cấu nhưng vẫn là những vấn đề nghiêm trọng, thể hiện sự vi phạm đến quyền được bảo vệ của trẻ em. Sự tồn tại của những tội phạm này cho thấy mức độ nghiêm trọng của vấn nạn xâm hại tình dục trẻ em và yêu cầu một hệ thống pháp luật và các biện pháp can thiệp mạnh mẽ từ cơ quan chức năng, cũng như sự hợp tác từ cộng đồng để bảo vệ trẻ em khỏi những tổn thương không đáng có.

Bảng 3. Cơ cấu tội phạm xâm hại tình dục trẻ em dưới 16 tuổi trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang theo độ tuổi

Độ tuổi	Bị can	Tỉ lệ
Dưới 18 tuổi	23	16,4
Từ 18 – 30 tuổi	48	34,3
Từ 30 – 50 tuổi	39	27,9
Trên 50 tuổi	30	21,4
Tổng	140	100

(Nguồn: Phòng Thống kê tội phạm và công nghệ thông tin Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang)

Theo số liệu thống kê cho thấy, bị can xâm hại tình dục độ tuổi 18 – 30 chiếm tỷ lệ cao nhất 34,3% với 40 bị can, bị can dưới 18 tuổi chiếm tỷ lệ thấp nhất là 16,4% với 23 bị can.

Trên đây mới chỉ là thống kê về tội phạm rõ tội xâm hại tình dục trẻ em dưới 16 tuổi, tuy nhiên, do đặc thù mang tính nhạy cảm cao của loại tội này mà trên thực tế còn rất nhiều tội phạm ẩn chưa được thống kê trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang. Theo Cục Cảnh sát hình sự, Bộ Công an, trung bình mỗi năm toàn quốc phát hiện khoảng 1.500 vụ xâm hại trẻ em với 1.500 em là nạn nhân, trong đó khoảng 2/3 số nạn nhân là trẻ em bị xâm hại tình dục. Nhiều người quá lớn tuổi (trên 70) vẫn thực hiện hành vi xâm hại những em gái nhỏ tuổi trong một thời gian dài, chỉ đến khi nạn nhân có thai mới được phát hiện². Có rất nhiều lý do mà bị hại và cả gia đình, người thân của trẻ em bị xâm hại tình dục

² Trần Hằng (2019), *Gia tăng xâm hại tình dục trẻ em*, <https://cand.com.vn/Phong-su-tu-lieu/Gia-tang-xam-hai-tinh-duc-tre-em-i520111/>.

không dám lên tiếng như sợ sự bàn tán từ dư luận xã hội, sợ bị trả thù, hoặc người xâm hại lại là người thân trong gia đình (ông, cha dượng, anh, em họ hàng,...), cũng có thể do gia đình đã nhận được sự thoả thuận từ phía người phạm tội nên cũng không tố giác, chỉ đến khi hậu quả quá lớn khi con họ bị tổn thương cả về thể chất lẫn tinh thần hay có thai thì mới tố cáo,... Bên cạnh đó, có một nguyên nhân nữa là chính các em bị xâm hại tình dục cũng không nhận thức được mức độ nghiêm trọng của vấn đề. Thực tế cho thấy, Tuyên Quang còn là một tỉnh miền núi với các vụ án diễn ra nhiều ở vùng sâu, vùng xa, vùng có điều kiện kinh tế khó khăn nên nhận thức pháp luật của người dân còn thấp. Người thực hiện hành vi phạm tội lẫn trẻ em và gia đình trẻ em bị xâm hại tình dục đều không nhận thức được hành vi vi phạm pháp luật. Các bé gái còn nhỏ tuổi, bị dụ dỗ, thậm chí bị đe dọa bằng vũ lực nên không dám kể ra với người thân hay gia đình khi bị xâm hại.

Đối tượng thường dùng tiền, lợi ích vật chất hoặc lợi dụng sự nhạy cảm để mua và đánh đổi sự im lặng của nạn nhân hoặc người làm chứng gây khó khăn cho cơ quan điều tra. Nhiều vụ rất khó xác định và thu thập chứng cứ (chứng cứ sinh học, chứng cứ điện tử) nếu không có biện pháp nghiệp vụ và sự kiên trì. Thậm chí, nhiều vụ đối tượng lợi dụng các phương tiện công nghệ cao để dụ dỗ, lừa bịp nạn nhân hoặc che giấu hành vi phạm tội. Nhiều đối tượng người nước ngoài vào Việt Nam mang theo máy tính, Ipad chứa nhiều tài liệu, chứng cứ về xâm hại tình dục trẻ em, khiêu dâm trẻ em nhưng để chuyển hóa và thu thập được rất khó khăn...³

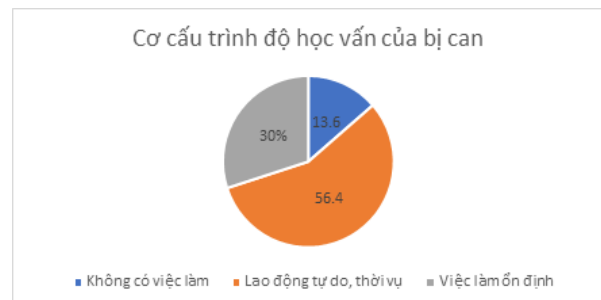
3. Nguyên nhân dẫn tới tình hình tội phạm xâm hại tình dục

3.1. Nguyên nhân khách quan

Về điều kiện kinh tế - xã hội: Tuyên Quang là một tỉnh miền núi còn gặp nhiều khó

khăn, quy mô nền kinh tế nhỏ, có nhiều huyện, xã nghèo nên số lượng trường học rất ít, điều kiện giáo dục còn hạn chế. Đến nay tỉnh có 01 trường đại học, 01 trường cao đẳng và 09 trung tâm giáo dục nghề nghiệp. Nhìn chung vẫn có sự phát triển nhưng chất lượng giáo dục vẫn chưa đồng đều. Tỷ lệ huy động trẻ đến trường ở hầu hết các huyện còn thấp. Chính vì vẫn còn nhiều mặt khó khăn về kinh tế nên nhận thức của người dân nơi đây còn nhiều hạn chế, trẻ em thường đối mặt với điều kiện sống khó khăn và thiếu nguồn lực cần thiết. Trẻ em và gia đình có thể không nhận biết được các dấu hiệu cảnh báo và không biết cách bảo vệ bản thân, làm tăng nguy cơ trở thành nạn nhân của xâm hại.

Biểu đồ 2. Cơ cấu trình độ học vấn của bị can xâm hại tình dục trẻ em trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang



Theo số liệu thống kê cho thấy, số bị can không có việc làm có 19 bị can, chiếm 13,6%; có 79 bị can lao động tự do, thời vụ chiếm tỉ lệ cao nhất là 56,4%; số bị can có việc làm ổn định chiếm 30% (42 bị can). Tình trạng thất nghiệp, cơ hội việc làm giảm sút, lao động trình độ thấp kết hợp tiếp xúc với các văn hoá phẩm đồi trụy, mạng xã hội không lành mạnh dẫn tới tâm lý sai lệch. Trẻ lang thang, không được hưởng chế độ giáo dục phù hợp không chỉ dẫn tới sai lệch về mặt nhận thức mà còn đối mặt với nguy cơ bị bóc lột, xâm hại hoặc sa ngã vào con đường tội phạm. Bên cạnh đó, một số trường hợp trẻ em tiếp xúc, sử dụng Internet sớm không có

³ Trần Hằng, tldđ.

sự kiểm soát từ phía gia đình, người lớn tuổi dễ ảnh hưởng tới nhận thức, hành vi lệch chuẩn, và đây cũng chính là một trong những nguyên nhân khiến trẻ em trở thành mục tiêu để cho các loại tội phạm trên không gian mạng, gây tổn hại về sức khoẻ thân thể lẫn tâm lý và phải đối mặt với những nguy cơ xâm hại tình dục.

Về môi trường gia đình: Gia đình không quan tâm đến trẻ nhỏ hoặc có xu hướng ly dị sớm, con trẻ sống chung với cha dượng, gia đình khiếm khuyết khiến cho cá nhân không được phát triển toàn diện, từ đó hình thành ở hai khía cạnh: Tội phạm suy nghĩ lệch lạc, tâm lý tiêu cực dẫn đến việc phạm tội và nạn nhân không được giáo dục đầy đủ về mặt giới tính và bảo vệ bản thân. Gia đình không đảm nhiệm được vai trò, ngược lại còn tạo điều kiện thuận lợi cho tội phạm hành động. Qua nghiên cứu các hồ sơ vụ án và một vài phỏng vấn kiểm sát viên, rất nhiều bị can có hoàn cảnh ra đời là bố mẹ ly hôn từ nhỏ (38 bị can), gia đình bố mẹ làm ăn kinh doanh không quan tâm tới con cái (45 bị can); riêng 38 bị can phạm tội giao cấu với người dưới 16 tuổi thì 30 bị can không biết hành vi của mình là vi phạm pháp luật vì cho rằng có tình yêu và bị hại tự nguyện⁴.

Về môi trường giáo dục trường học: Tại tỉnh Tuyên Quang, vì kinh tế còn đang trong thời kỳ phát triển nên số lượng trường học còn ít, điều kiện cơ sở vật chất và đội ngũ giáo viên còn thiếu, ít kỹ năng chuyên môn và đào tạo đầy đủ để triển khai các chương trình giáo dục và phòng ngừa về xâm hại tình dục. Cùng với đó, tại các trường học còn chưa chú trọng tới giáo dục giới tính cũng như giáo dục pháp luật. Trong số 140 bị can thì số bị can có trình độ nhận thức là trung học phổ thông là 55 bị can, tiếp đến là bị can có trình độ nhận thức là 46, và tiểu học có 35 bị can, bị

can có trình độ nhận thức cao là cao đẳng, đại học chỉ có 04 bị can⁵.

Về môi trường xã hội: Sự hợp tác và tương tác tích cực giữa các phần tử của môi trường giáo dục từ xã hội là quan trọng để xây dựng một môi trường lành mạnh và an toàn cho trẻ em và vị thành niên. Tỉnh Tuyên Quang đã có nhiều hoạt động xã hội mang tính giáo dục cao, tuy nhiên, các tổ chức, đoàn thể truyền bá các kế hoạch không được cụ thể, tính giáo dục chưa được áp dụng nhiều. Các hoạt động truyền bá giáo dục môi trường xã hội chỉ dừng lại ở mức khẩu hiệu chứ chưa tới mức phải đảm bảo hiệu quả.

3.2. Nguyên nhân chủ quan

Thứ nhất, nhận thức còn hạn chế từ phía người bị hại

Vì thiếu kinh nghiệm trong đời sống, trẻ em thường tin tưởng và phụ thuộc vào người lớn nên trong một số trường hợp người lớn lợi dụng quyền lực của mình để lạm dụng và xâm hại tình dục ở trẻ em hoặc bị hại dễ đặt lòng tin vào người khác, thậm chí họ còn không nhận thức được chính mình đã trở thành nạn nhân. Sau khi xảy ra vụ việc người dưới 16 tuổi bị xâm hại, thông thường người bị xâm hại, người thân của người bị xâm hại từng có tâm lý lo sợ, e ngại..., không trình báo ngay nên gây khó khăn cho việc điều tra thu thập chứng cứ chứng minh hành vi phạm tội⁶. Ví dụ: Vào các ngày 25, 27, 29/02/2020, Nguyễn Văn Anh, sinh năm 1999, cư trú tại thôn Đôn Bả, xã Lăng Can, huyện Lâm Bình ở nhà một mình thì cháu Nguyễn Kiều

⁵ Báo cáo Thực trạng công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tiếp nhận, xác minh, điều tra, giải quyết vụ việc, vụ án xâm hại tình dục trẻ em trong tình hình hiện nay, VKSND tỉnh Tuyên Quang, năm 2023.

⁶ Báo cáo Thực trạng công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tiếp nhận, xác minh, điều tra, giải quyết vụ việc, vụ án xâm hại tình dục trẻ em trong tình hình hiện nay, VKSND tỉnh Tuyên Quang, năm 2023.

⁴ Phỏng vấn sâu từ Kiểm sát viên VKSND tỉnh Tuyên Quang, tháng 6/2024.

Như, sinh ngày 10/01/2013 (cư trú cùng thôn) đến chơi và nhiều lần hỏi mượn điện thoại của Anh, Anh cho mượn điện thoại với điều kiện cháu Như phải cho Anh quan hệ tình dục, cháu Như đồng ý. Các lần quan hệ tình dục tại nhà tắm của gia đình Anh, vụ án đã được xét xử. Qua vụ việc trên cho thấy, chính vì nạn nhân tin tưởng tội phạm nên tạo điều kiện thuận lợi cho hành vi phạm tội của Anh⁷.

Thứ hai, tâm lý sợ hãi, không dám tố giác tội phạm của người bị hại

Vì đây là hành vi mang tính nhạy cảm, nên nhiều nạn nhân mang tâm lý sợ hãi, không dám tố giác về các hành vi bị xâm hại; mặt khác là do sự đe dọa, xấu hổ hoặc lo lắng về mặt tâm lý và xã hội. Một số trường hợp, gia đình bị hại cũng có tâm lý e ngại, sợ ảnh hưởng tới uy tín, danh dự và cuộc sống nên họ không trình báo với cơ quan có thẩm quyền mà giấu diếm. Đồng thời, có thể nạn nhân mang tính cách lẳng lơ, đua đòi dẫn đến tự nguyện bị xâm hại mà không tố giác. Theo số liệu thống kê cho thấy, hầu hết bị can và bị hại đều là người có mối quan hệ quen biết: Phạm tội tại nhà riêng nạn nhân là 51 vụ; tại nhà riêng bị can: 14 vụ; tại nhà nghỉ, khách sạn: 25 vụ; địa điểm khác (sân, vườn, nhà người khác...): 46 vụ; Quan hệ với nạn nhân: Bạn học: 21 bị can; bạn quen ngoài xã hội: 51 bị can; không quen biết: 68 bị can⁸.

Thứ ba, nhận thức hạn chế, lệch lạc, tư tưởng sai trái của người phạm tội

Theo tác giả Nguyễn Lê Hoài Anh đã chỉ ra những nguy cơ của xâm hại tình dục trẻ em qua mạng như: Từ việc sử dụng chat, sử dụng webcam qua mạng, chia sẻ

các hình ảnh lên mạng xã hội và từ tham gia trò chơi trực tuyến⁹. Bên cạnh đó, do ảnh hưởng từ các chất kích thích, bạn bè lôi kéo rủ rê dẫn tới hành vi lệch chuẩn. Theo số liệu thu thập được, có 46 bị can thường xuyên xem văn hoá phẩm đồi trụy, 39 bị can nghiện ma túy và sử dụng các chất kích thích¹⁰. Đối tượng phạm tội tiếp xúc nhiều với các văn hoá phẩm đồi trụy và có nhận thức lệch lạc, suy đồi về đạo đức, lối sống... dẫn tới hành vi lệch chuẩn.

Thứ tư, sự phối hợp chưa chặt chẽ giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát nhân dân

Trong thời gian vừa qua, mặc dù công tác tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo về tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang đã có những chuyển biến tích cực; mối quan hệ của hai cơ quan đang ngày càng được củng cố và dần đi vào chiều sâu. Tuy nhiên, sự phối hợp giữa Cơ quan điều tra và Viện kiểm sát trong một số trường hợp chưa thực sự chặt chẽ, hai cơ quan chưa thực sự chủ động trong quan hệ phối hợp. Thực tế cho thấy, do phải giải quyết cùng một lúc số lượng công việc lớn nên Điều tra viên đôi khi còn chưa kịp thời, chủ động trao đổi với Kiểm sát viên và Kiểm sát viên cũng chưa kịp thời nắm bắt được các thông tin về tội phạm. Một số tố giác, tin báo tội phạm mang tính chất phức tạp, xác minh trong thời gian dài dẫn tới mất thời cơ thu thập tài liệu, chứng cứ.

4. Giải pháp phòng ngừa các tội xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi tại tỉnh Tuyên Quang

Một là, tăng cường phát triển kinh

⁷ Một vài vụ án điển hình trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang, Phòng Thống kê tội phạm và công nghệ thông tin VKSND tỉnh Tuyên Quang.

⁸ Tổng hợp số liệu về án xâm hại tình dục trẻ em - Chuyên đề giám sát quốc hội các năm 2018, 2019, 2020, 2022, 2023 và công tác 06 tháng đầu năm 2024, VKSND tỉnh Tuyên Quang.

⁹ Nguyễn Lê Hoài Anh, “Nguy cơ xâm hại tình dục qua mạng Internet và các biện pháp phòng tránh”, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 3 (60)/2015, tr. 160-168, ISSN 2354-1067.

¹⁰ Báo cáo tổng kết Công tác phòng, chống tội phạm xâm hại trẻ em và phòng, chống tội phạm, vi phạm pháp luật liên quan đến người dưới 18 tuổi, VKSND tỉnh Tuyên Quang.

tế nhằm đảm bảo mọi trẻ em được tới trường, tạo điều kiện tốt nhất có thể chăm sóc, giáo dục cho trẻ một cách toàn diện, nâng cao nhận thức, hiểu biết pháp luật giảm nguy cơ xâm hại tình dục với trẻ nhỏ. Chú trọng phát triển kinh tế, cơ sở vật chất hạ tầng giao thông đặc biệt là vùng sâu, vùng xa, vùng có đông đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống để người dân tiếp cận được với các chính sách pháp luật bảo vệ quyền lợi của trẻ em.

Hai là, đẩy mạnh hơn nữa công tác thông tin, tuyên truyền Nghị quyết số 121/2020/QH14 ngày 19/6/2020 về việc tiếp tục tăng cường hiệu lực, hiệu quả việc thực hiện chính sách pháp luật về phòng, chống xâm hại trẻ em; Chỉ thị số 18/CT-TTg ngày 16/5/2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường giải pháp phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em; Chiến lược Quốc gia về bình đẳng giới giai đoạn 2021-2030, Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021-2030; Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 24/6/2021 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác xây dựng gia đình trong tình hình mới; và các kế hoạch, chương trình hành động, nội dung các văn bản pháp luật liên quan nhằm nâng cao kiến thức, thay đổi nhận thức sai trái, lệch lạc, giúp người dân có thêm thông tin để tự bảo vệ mình, bảo vệ người thân, cũng như những người xung quanh. Thay đổi nhận thức, tư tưởng đúng đắn, gạt bỏ tâm lý e ngại, sợ hãi của người bị hại, mạnh dạn tố cáo hành vi phạm tội khi bị xâm hại tình dục hoặc biết, chứng kiến người bị xâm hại tình dục.

Ba là, gia đình là nơi hình thành nhân cách con người, đóng vai trò quan trọng trong việc phòng ngừa tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi. Gia đình cần nâng cao hơn nữa vai trò và trách nhiệm của mình, nghiêm chỉnh chấp hành pháp luật, đạo đức xã hội, xây dựng lối sống lành mạnh. Bên cạnh đó, gia đình cần

trang bị cho trẻ các kiến thức về giới tính, sức khỏe sinh sản để trẻ biết cách tự bảo vệ bản thân, cách nhận biết và phản ứng khi bị xâm hại tình dục.

Bốn là, tăng cường chức năng giáo dục toàn diện cho học sinh từ phía Nhà trường. Bên cạnh việc chú trọng vào giảng dạy kiến thức văn hóa thì nhà trường cũng cần phải quan tâm đến việc giáo dục phẩm chất đạo đức, giáo dục pháp luật và kỹ năng sống cho các học sinh của mình. Việc giáo dục pháp luật cần được thực hiện theo nhiều hình thức và phương pháp khác nhau, có sự cộng tác chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội; kết hợp giữa giáo dục chính khóa và các hoạt động ngoại khóa. Việc giáo dục pháp luật đòi hỏi không chỉ có giáo viên của trường mà cần huy động sự tham gia của những người làm công tác thi hành pháp luật, bảo vệ pháp luật, cơ quan thông tin đại chúng, các tổ chức đoàn thể... Ngoài ra, việc giáo dục, trang bị kỹ năng sống cho học sinh cũng là vô cùng cần thiết, giúp cho các em hình thành kỹ năng, tâm lý vững vàng để xử lý tình huống khi rơi vào hoàn cảnh bất lợi: bị xâm hại hay chứng kiến xâm hại tình dục. Trang bị cho các em những kỹ năng: khả năng thoát thân, hành động tự vệ chính đáng cần thiết để có thể thoát hiểm. Và quan trọng nhất là giáo dục, trang bị cho các em những kiến thức về giới tính, tinh thần cảnh giác cao, cách thức tố giác tội phạm và thông tin cho người lớn cũng như các cơ quan chức năng khi phát hiện ra các hành vi liên quan tới xâm hại tình dục (cưỡng bức, phim ảnh văn hoá phẩm đồi trụy...)

Năm là, nâng cao năng lực, kiến thức chuyên môn và tinh thần trách nhiệm từ phía cơ quan thực thi pháp luật. Thường xuyên mở các lớp tập huấn liên ngành, chuyên ngành về nâng cao trình độ kiến thức pháp luật và nghiệp vụ, đặc biệt là những kỹ năng của cán bộ điều tra và

Điều tra viên với những nội dung như: Hoạt động lấy lời khai; tiếp nhận, giải quyết tố giác, tin báo tội phạm; thủ tục tố tụng có liên quan trong quá trình tiến hành các hoạt động điều tra đối với người dưới 16 tuổi...

Sáu là, cần xây dựng chính sách, phát triển các phần mềm, công cụ tiện lợi, tạo điều kiện cho các bậc phụ huynh giáo dục và quản lý tốt hơn, bảo đảm an toàn trẻ em khi hoạt động trên không gian mạng, tránh tiếp xúc với những văn hoá phẩm, đồi trụy, những thông tin tiêu cực.

Bảy là, tăng cường sự phối hợp giữa các cơ quan tiến hành tố tụng và hỗ trợ tư pháp, cơ quan hành chính Nhà nước. Cần tăng cường phối hợp để thu thập đầy đủ chứng cứ, hoàn thiện hồ sơ, thường xuyên trao đổi, thống nhất nhận thức về các quy định của pháp luật cũng như những vấn đề còn có ý kiến khác nhau về đánh giá các tình tiết khách quan của vụ án, nhằm đảm bảo việc điều tra, truy tố, xét xử các vụ án xâm phạm tình dục trẻ em kịp thời, đúng pháp luật, không để lọt tội phạm xâm hại tình dục trẻ em.

5. Kết luận

Trong những năm vừa qua, tình hình các tội xâm hại tình dục trẻ em trên địa bàn cả nước nói chung, địa bàn tỉnh Tuyên Quang nói riêng diễn biến phức tạp. Trẻ em bị xâm hại tình dục sẽ không chỉ bị tổn hại về thân thể, sức khỏe mà còn tổn hại lớn về mặt tinh thần, thậm chí có thể đi theo suốt cuộc đời đưa trẻ gây ra rối loạn tâm thần, rối loạn hành vi. Bài viết với mong muốn nghiên cứu tình hình tội xâm hại tình dục trên địa bàn tỉnh, để tìm ra những nguyên nhân và điều kiện làm cho tình hình các tội này nảy sinh, gia tăng, diễn biến phức tạp trong những năm vừa qua, để từ đó đề xuất những giải pháp

góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm tình dục trẻ em trên địa bàn tỉnh Tuyên Quang trong thời gian tới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo 02/BC-LĐTĐBXH năm 2024 sơ kết 03 năm triển khai thực hiện kế hoạch hành động quốc gia phòng, chống bạo lực, xâm hại trẻ em giai đoạn 2020-2025;
2. Báo cáo Thực trạng công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát hoạt động tiếp nhận, xác minh, điều tra, giải quyết vụ việc, vụ án xâm hại tình dục trẻ em trong tình hình hiện nay, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang, năm 2023;
3. Báo cáo tổng kết Công tác phòng, chống tội phạm xâm hại trẻ em và phòng, chống tội phạm, vi phạm pháp luật liên quan đến người dưới 18 tuổi, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang;
4. Luật Trẻ em, *Công báo*, số 1384/QH13, Hà Nội, Việt Nam, 2016;
5. Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017;
6. Số liệu thống kê các tội phạm xâm hại tình dục người dưới 16 tuổi từ năm 2018 đến 06 tháng đầu năm 2024, Phòng Thống kê tội phạm và công nghệ thông tin Viện Kiểm sát Tuyên Quang;
7. Nguyễn Lê Hoài Anh, “Nguy cơ xâm hại; tình dục qua mạng Internet và các biện pháp phòng tránh”, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*, số 3 (60)/2015, tr.160-168, ISSN 2354-1067;
8. Trần Hằng (2019), *Gia tăng xâm hại tình dục trẻ em*, <https://cand.com.vn/Phong-su-tu-lieu/Gia-tang-xam-hai-tinh-duc-tre-em-i520111/>;
9. Tổng hợp số liệu về án xâm hại tình dục trẻ em - Chuyên đề giám sát quốc hội các năm 2018, 2019, 2020, 2022, 2023 và công tác 06 tháng đầu năm 2024, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Tuyên Quang;
10. Ủy ban nhân dân tỉnh Tuyên Quang, Kế hoạch 5341/UBND-NC triển khai các giải pháp phòng, chống tội phạm xâm hại trẻ em và phòng, chống tội phạm, vi phạm pháp luật liên quan đến người dưới 18 tuổi trên địa bàn tỉnh năm 2023.